

proti výtce, že snášelo pasivně panovnický absolutism a cesaropapism, a tvrdí, že cesaropism vznikl, díky nepříznivým poměrům, jimž byla církev pravoslavná, ohrožená mohamedánstvím, vydána, jsouc poukázána na pomoc moci panovnické.

Pokud se sjednocovacích snah křesťanských církví týče, neslibuje autor zdar římskokatolickému unionismu. Autor zaujímá v theologii pravoslavné stanovisko protestantismu velmi blízké, což dokazuje svým stanoviskem k pravoslavným směrům, chýlícím se ke katolicismu. Jeho znalost západního světa činí velmi četná srovnání východu a západu značně poučnými. Jinak ovšem právníka neuspokojí zcela vysvětlení o organisaci církevní, nanejvýš o nejvyšší rozhodující autoritě v církvi které není právě jasně formulováno.

Proto poskytne spis cennou informaci o pravoslaví tomu, kdo si uvědomí, že autor jest theolog s nutně vyhraněným stanoviskem.

Dr. Rudolf Wierer.

František Michal Bartoš: Husitství a cizina. Sv. 9. knihovny »České mysli«, Praha 1931, 8° str. 272, cena 45 Kč. — Autor, známý četnými pracemi o husitství, nechce otázku poměru husitství k cizině zpracovati soustavně, nýbrž objasní právě hlavní obtížné a dosud málo probádané stránky vytknuté otázky. V osmi kapitolách probírá jednotlivé problémy, především český návrh na odstranění velkého schismatu papežského, uložený v »Tetragonu Aristotelis«, jehož autorství přičítá proslulému Vojtěchu Raňkům z Ježova, dále poměr Husův k Wiklefovi, při čemž dovozuje proti thesi Loserthově, že závislost Husova na anglickém mistru není velká, a tvrdí, že Hus jest mnohem bližší praxi životní než Wiklef. Ve stati »Počátky kalicha v Čechách« přičítá Bartoš zavedení přijímání podobojí iniciativě mistra Jeronýma, na nějž působilo silně pravoslaví.

Ve čtvrté kapitole pokouší se autor dovoditi, že na vznik táborství působily vlivy valdenské i wiklefské poměrně málo. Pátá kapitola pojednává o myšlence svrchovanosti lidu v husitské revoluci.

Poslední tři kapitoly pak rozebírají hnutí pikartské, jeho učení a styky s husitstvím, pak publicistiku husitského odboje a konečně činnost německých husitů, a to jak německý vliv na redakci středověké bible, tak i německého valdenství na Jednotu bratrskou.

Práce Bartošova, výsledek to dlouholetého badání v domácích, německých i frankobelgických archivech projevuje neobyčejnou znalost pramenů i literatury, a to i velmi vzdálené. V některých věcech ovšem nelze přijmouti její vývody do posledních důsledků. Tak jmenovitě nepřesvědčuje mínění autorovo, že valdenství bylo před počátkem husitské bouře inkvisicí vyhubeno a že nemělo následkem toho valného vlivu na husitství. Dále nelze se ubrániti dojmů, že myšlenka svrchovanosti lidu v husitství byla daleko méně intenzivní než míní Bartoš, který ostatně přiznává, že demokratický teoretik středověku Marsilius z Padovy byl v Čechách málo znám. Konečně i malá zmínka o Pseudosidorovi, který jest zván kuriálním falsem, by měla býti dnes modifikována po objasnění problému Paul Fournierem. Dr. Rud. Wierer.

Československá Vlastivěda. Pod protektorátem Masarykovy Akademie práce nákl. »Sfinx« (B. Janda) v Praze. — Na naše poměry nezvyklým rychlým tempem vzniká nám veliká encyklopedie o Československu, založená na podkladě přísně vědeckém, ale přece podaná formou a zvláště výpravou, jež je přístupná každému vzdělanějšímu inteligentu. Jistě nejsou neznámy z výkladů knihkupeckých veliké a tlusté svazky v modré brožuře nebo ve vkusné zlacené vazbě. Celková úprava děje se v intencích prof. Bendy a vrchní redakci Vlastivědy řídí univ. prof. Dědina, který o speciální redakci jednotlivých svazků se dělí s předními československými odborníky, především universitními profesory. Zatím vyšlo 6 svazků (1, 4, 5, 6, 9, 10) a z nich na tomto místě

budiž stručně, jak to dovoluje obmezené místo, referováno o svazcích, které mají k našim oborům přímý vztah.

Na prvním místě jest se zmíniti o V. svazku nadepsaném »Stát«, jehož redakci vedl univ. prof. Kapras (vyd. 1931, ss. 706). Redaktor pojal dané téma tak, že jednotlivé funkce státu probírá nejprve s hlediska historického vývoje a konečnou jeho výslednici, stav nynější, pak podrobuje rozboru samostatnému. Tím byla dána systematika celého svazku, jehož úkol — shrnout úkoly moderního státu československého — byl velice široký, takže, jak je v redakční předmluvě správně vystiženo, navazuje se na stati i v jiných svazcích. Nebyla to tedy úloha snadná ani pro redaktora, ani pro autory jednotlivých článků. Přesto celkový výsledek je úplně vyrovnaný a co více, pokud jde o jeho podání, bez újmy na svou odbornost tak tradovaný, že bude přístupný téměř každému. Vstupní slovo redakce udělila prof. Kallabovi (Idea státu), který hutným přehledem proudů právní filosofie a politických směrů uvádí čtenáře do vlastního souboru studií o státě. O historicko-právní části tohoto svazku se rozdělil prof. Kapras s prof. Rauschrem, Čádou a Saturníkem. Ústavě československé se dostalo výborného interpreta v osobě prof. Weyra, který předeslal vlastnímu výkladu vysvětlení obecných pojmů ve smyslu svého stanoviska normativního. Na to po historickém rozboru národnostní otázky její nynější stav podal prof. Horáček ml., k němuž menšinovou obrannou organizaci vysvětluje taj. Škába. Církevně právní problémy československé jak historicky, tak i s hlediska platného práva zpracoval prof. Bušek. Následují stati o soudnictví (doc. Šťastný, Solnař, Veselá). Přes politický vývoj (red. E. Čapek) dospívá se k mezinárodním poměrům republiky (Dr. Vochoč) a celý svazek je uzavřen články z práva správního (doc. Janovský, Joachim, prof. Matějka). Z tohoto stručného obsahu je patrné, že shromážděná látka ve svazku »Stát« je velmi bohatá. Její podání získává množstvím vyobrazení i připojenými mapami a diagramy. Z této ilustrační části zmiňuji se o krásné hlubotiskové podobizně prezidentovč, fotografie koruny a reprodukcí Kohlovy rytiny Staroměstské radnice pražské.

Další svazek našich oborů se dotýkající je VI., který pod názvem »Práce« vzešel z redakce univ. prof. Drachovského. Je nutno ihned přiznati, že redaktorův úkol byl snad ze všech svazků nejméně vděčný, protože tu mělo býti spojeno vše, co s problémy pracovními souvisí a tedy leckdy látka značně nesourodá. Redakce rozřešila to tak, že rozvrhla obsah do několika velkých oddílů: národohospodářská organizace, výroba prvotní, průmyslová, doprava, obchod, měna a úvěr, veřejné finance a konečně statistika. Mezi autory jednotlivých pojednání nalezneme profesory a docenty všech tří fakult právnických (Drachovský, Čechrák, Janovský, Peters, Laštovka, Havelka, Funk, Loevenstein, Basch, Haškovec, Horáček ml.), ale i členy jiných vysokých škol. Tuto řadu vhodně doplňují odborníci z řad praktiků z ministerstev, obchodních komor a pod. Pokud jde separátně o některé stati, zaslouží si pozornosti především předmluva a úvodní článek »Podnikání jednotlivců« od prof. Drachovského. Velmi obsáhlou studii o čs. družstevnictví napsal v. ř. L. F. Dvořák, a kapitoly o sociálním pojištění (Štern, Schoenbaum, Janovský, Zenkl) jsou samy pro sebe uceleným souborem. Obory průmyslové výroby a dopravy předcházejí vystižné přehledy o právních předpisech, Laštovkův o živnostenském, Havelkův o dopravním právu, podobně jako prof. Švamberg předeslal kapitole o obchodu stručný článek o obchodním zákonodárství. Vývoj čs. měny sleduje doc. Basch a prof. Funk podal tu vlastně nástin celého čs. finančního práva. Všechna pojednání jako obvykle provází množství obrázků. Nebylo lehké doprovoditi ilustračně leckdy teoretické vývody, přesto však i tuto stránku splnila redakce s vydavatelstvem velmi dobře.

Ze svazku X. s titulem »Osvěta«, který vyšel za redakce univ. prof. Kádnera, jest vzpomenouti článku doc. Vaněčka »Literatura právnická« (str. 239—253), v němž se jeho autor pokusil charakterisovati hlavní proudy čs. produkce právnické a hospodářské.

Konečně v letních měsících letošního roku vyšel IV. svazek »Dějiny«. Jeho redaktor, v létě zesnulý univ. profesor V. Novotný, nedočkal se vydání, ale svazek sám svědčí nejlépe, koho ztratila historická věda. Především je nutno zdůrazniti, že tento svazek sám stává se přímo jedinečným v české literatuře tím, že konečně se nám dostává soustavných dějin a také dějin zvláště politických, ucelených a uzavřených, tedy že konečně jsme se dočkali úplné historie. Ale nejen to, nýbrž toto zpracování je také vůbec prvním zpracováním dějin československých (!), které nám dosud úplně scházelo, neboť autoři tohoto svazku ze všech sil a s dokonalým úspěchem sledovali vývoj historických událostí na celém území republiky. Proto vskutku i s našeho hlediska, poněvadž jsme dávno volali pro zhuštěném vypsání politických dějin, tím více oceňujeme zásluhu vydavatelstva, že neobmezila redakci a autory na jediný svazek, nýbrž poskytla možnost (dokonce odběratelům Čs. IV. zdarma) rozšíření historie na svazky dva, z nichž druhý vyjde v době nejbližší. Záludný osud nedopřál však redaktoru prof. Novotnému podati celé partie až do r. 1419, nýbrž jen do r. 1273. Jeho pokračovatelem stal se doc. Odložilík, jenž vzal na sebe také dobu reformace. Kapitulu o husitství až do nastoupení Habsburků (1479—1526) napsal prof. Urbánek a dobu pobělohorskou doc. Prokeš. Stať úvodní kromě nich podal prof. Dobiáš. Nepochybuji, že právě hlediska našeho osvobozeného státu povedou nás stále k tomu, aby toto dílo právě pro své celkové pojetí bylo vždy vyhledáváno. Než nebude to jen jeho obsahová část, nýbrž i součást ilustrační: společnému úsilí redakce i vydavatelstva se totiž podařilo opatřiti tak bohatou a zároveň i k obsahu přiléhající obrazovou výzdobu, jež sestává většinou z fotografických reprodukcí, že u nás dosud vůbec nikde toho ještě nemáme. Krásné světlotiskové přílohy — mezi nimi dokonce i reprodukce Rudolfova majestátu — svědčí, že vydavatel nešetřil a tak zharmonisovaným úsilím dostalo se nám díla, po kterém dávno jsme toužili. Vpravdě Československá Vlastivěda roste nám v monumentální národní encyklopedii.

Ča.

František Krejčí: Politika a mravnost. 273 stran. 8°. — Volná Myšlenka. Praha-1932. — Autor je znám jako nesmlouvavý, přímočarý myslitel. Snad právě proto dochází k názorům sice radikálním, ale často sporným. Snad proto zamítlo nakladatelství Orbis tuto knihu otisknouti, což jí propůjčilo do jisté míry ráz politické sensace. Kniha je vlastně útokem na politiku, kterou obviňuje z přetvářky, útokem jistě z velké části oprávněným. Vysvětluje příčiny konfliktu mezi mravností a veřejným míněním a drtivě kritizuje systém politických stran. Kritika justice nezůstává naprosto za kritikou stran. Rozebrat autorovy vývody a ukázati na jeho omyly, vyžadovalo by delší stati. I když nelze upřít autorovým vývodům zcela oprávněnosti, jsou přece jeho závěry takové, že s nimi sotva bude moci souhlasiti nejen právník, nýbrž i střízlivý, zdravým rozumem uvažující člověk, pokud má aspoň běžnou znalost skutečného života. Autor brojí proti advokátům, jako by jim šlo jen o to, aby někdo byl z něčeho vytahován nebo v něčem zkoupán a žádá, aby právní zastoupení bylo vůbec odstraněno, žádá, aby rozhodoval jen soudce, a to samosoudce. Prohlašuje soudcovskou objektivitu za bajku, ale současně otvírá široké pole volnému uvážení soudcovskému, žádá, aby soudní rozhodování se přiblížilo etickému hodnocení. Žádá, aby vyměřování trestu bylo odňato soudcům, aby trest byl vůbec odstraněn, poněvadž každý čin spáchaný proti zákonům potrestá se sám sebou. Zajímavá je stať o smyslu dějin, která rekapitu-